

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 14 november 2017*

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam jordbrukspolitik – Artikel 42 FEUF – Förordning (EG) nr 2200/96 – Förordning (EG) nr 1182/2007 – Förordning (EG) nr 1234/2007 – Konkurrensbegränsande förfaranden – Artikel 101 FEUF – Förordning nr 26 – Förordning (EG) nr 1184/2006 – Producentorganisationer – Sammanslutningar av producentorganisationer – Dessa organisationers och sammanslutningars uppdrag – Förfarande för fastställande av lägsta försäljningspris – Förfarande för samordning av kvantiteter som släpps ut på marknaden – Förfarande för utbyte av strategisk information – Franska marknaden för endiver”

I mål C-671/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike) genom beslut av den 8 december 2015, som inkom till domstolen den 14 december 2015, i målet

Président de l’Autorité de la concurrence

mot

Association des producteurs vendeurs d’endives (APVE),

Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel),

Fraileg SARL,

Prim’Santerre SARL,

Union des endiviers, tidigare Fédération nationale des producteurs d’endives (FNPE),

Soleil du Nord SARL,

Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),

Association des producteurs d’endives de France (APEF),

Section nationale de l’endive (SNE),

Fédération du commerce de l’endive (FCE),

France endives société coopérative agricole,

Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP’Endives) société coopérative agricole,

* Rättegångsspråk: franska.

Marché de Phalempin société coopérative agricole,
Primacoop société coopérative agricole,
Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles,
Groupe Perle du Nord SAS,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden A. Tizzano, avdelningsordförandena L. Bay Larsen, T. von Danwitz och J. Malenovský samt domarna E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, D. Šváby (referent), F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos och M. Vilaras,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 31 januari 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- generaldirektören för Autorité de la concurrence (konkurrensmyndigheten), genom H. Génin, S. Subrémon Lukaszewicz och I. de Silva, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av J.-P. Duhamel, avocat,
- Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel), Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE) och Fédération du commerce de l'endive (FCE), genom H. Calvet, P. Morrier, Y. Chevalier och A. Bouviala, avocats,
- Fraileg SARL och Prim'Santerre SARL, genom J.-L. Fourgoux och L. Djavadi, avocats,
- France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) och Groupe Perle du Nord SAS, genom B. Néouze, V. Ledoux och S. Pasquesoone, avocats,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues, D. Colas, S. Horrenberger, C. David och J. Bousin, samtliga i egenskap av ombud,
- Spaniens regering, genom A. Gavela Llopis, i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom X. Lewis, A. Bouquet och B. Mongin, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 6 april 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av artikel 101 FEUF, jämförd med artikel 2 i rådets förordning nr 26 av den 4 april 1962 om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror (EGT 30, 1962, s. 993, svensk specialutgåva, område 4, volym 1, s. 3), artikel 11.1 i rådets förordning (EG) nr 2200/96 av den 28 oktober 1996 om den gemensamma organisationen av marknaden för frukt och grönsaker (EGT L 297, 1996, s. 1), artikel 2 i rådets förordning (EG) nr 1184/2006 av den 24 juli 2006 om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med vissa jordbruksvaror (EUT L 214, 2006, s. 7), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 (EUT L 299, 2007, s. 1, och rättelse EUT L 63, 2010, s. 30) (nedan kallad förordning nr 1184/2006), artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1182/2007 av den 26 september 2007 om särskilda bestämmelser för sektorn för frukt och grönsaker, om ändring av direktiven 2001/112/EG och 2001/113/EG och förordningarna (EEG) nr 827/68, (EG) nr 2200/96, (EG) nr 2201/96, (EG) nr 2826/2000, (EG) nr 1782/2003 och (EG) nr 318/2006 och om upphävande av förordning (EG) nr 2202/96 (EUT L 273, 2007, s. 1), samt artikel 122 första stycket och artikel 176 i förordning nr 1234/2007, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 491/2009 av den 25 maj 2009 (EUT L 154, 2009, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1234/2007).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan generaldirektören för Autorité de la concurrence (konkurrensmyndigheten, Frankrike) och å andra sidan Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE), Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel), Fraileg SARL, Prim'Santerre SARL, Union des endiviers, tidigare Fédération nationale des producteurs d'endives (FNPE), Soleil du Nord SARL, Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE), Fédération du commerce de l'endive (FCE), France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema), Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles och Groupe Perle du Nord SAS samt ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique (ministern för ekonomi, industri och den digitala sektorn) angående konkurrensmyndighetens beslut av den 6 mars 2012, i vilket myndigheten med stöd av bland annat artikel 101.1 FEUF konstaterade att det förelåg och föreskrev böter för en komplex och fortlöpande konkurrensbegränsande samverkan på den franska marknaden för endiver (nedan kallat det omtvistade beslutet).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 De bestämmelser i sekundärrätten om en gemensam organisation av marknaden för frukt och grönsaker som är tillämpliga i målet vid den nationella domstolen finns i förordning nr 2200/96, tillämplig till och med den 31 december 2007, i förordning nr 1182/2007, upphävd genom rådets förordning (EG) nr 361/2008 av den 14 april 2008 om ändring av förordning nr 1234/2007 (EUT L 121, 2008, s. 1), och i förordning nr 1234/2007. Denna sistnämnda förordning har upphävts med verkan från och med den 1 januari 2014 genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för

jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, vilken dock inte är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet.

- 4 De bestämmelser i sekundärrätten som reglerar tillämpningen av Europeiska unionens konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror inom marknaden för frukt och grönsaker antogs av unionslagstiftaren i förordning nr 26, vilken ersatts av förordning nr 1184/2006 och artiklarna 175–182 i förordning nr 1234/2007.

Förordning nr 26

- 5 I artikel 1 i förordning nr 26 föreskrivs följande:

”När denna förordning träder i kraft skall, om inte annat följer av artikel 2 nedan, [artiklarna 101–106 FEUF] samt tillämpningsbestämmelserna till dessa tillämpas på alla avtal, beslut och förfaranden som avses i [artiklarna 101.1 och 102 FEUF] och som rör produktion av eller handel med sådana produkter som är upptagna i bilaga II till fördraget.”

- 6 Artikel 2.1 i samma förordning har följande lydelse:

”... [A]rtikel [101.1 FEUF] gäller inte sådana avtal, beslut och förfaranden som avses i föregående artikel och som utgör en integrerad del av en nationell marknadsorganisation eller som är nödvändiga för att förverkliga de mål som anges i ... artikel [39 FEUF]. I synnerhet gäller den inte sådana avtal, beslut och förfaranden mellan lantbrukare, sammanslutningar av lantbrukare eller sammanslutningar av sådana sammanslutningar tillhörande en enda medlemsstat vilka, utan att medföra någon skyldighet att hålla samma priser, avser produktion eller försäljning av jordbruksvaror eller utnyttjande av gemensamma anläggningar för lagring, behandling eller förädling av jordbruksvaror, såvida inte kommissionen finner att konkurrensen sätts ur spel eller att förverkligandet av de mål som anges i ... artikel [39 FEUF] äventyras därigenom.”

Förordning nr 2200/96

- 7 I skälen 7 och 16 i förordning nr 2200/96 anges följande:

”7. Producentorganisationerna utgör grundvalen för den gemensamma organisationen av marknader, vilkas decentraliserade funktion de säkerställer på sin nivå. Inför en efterfrågan som ständigt blir mer koncentrerad framstår en samordning av utbudet från dessa organisationer av ekonomiska skäl som nödvändigare än någonsin för att stärka producenternas ställning på marknaden. Denna sammanläggning bör ske frivilligt och på ett ändamålsenligt sätt genom att de tjänster som en producentorganisation kan erbjuda sina medlemmar är omfattande och effektiva. Det är inte fråga om att ifrågasätta leverans av produkter till sådana producentorganisationer för specialiserade produkter som existerade innan den här förordningen trädde i kraft.

...

16. För att stabilisera priserna är det önskvärt att producentorganisationerna får intervensera på marknaden, särskilt genom beslut att inte bjuda ut vissa kvantiteter produkter till försäljning under vissa perioder. Ett sådant återtagande från marknaden får inte ses som en avsättningsmöjlighet som ersätter marknaden. Därför bör gemenskapsfinansieringen inte omfatta mer än en fastställd procent av produktionen och begränsas till en nedsatt ersättning, utan att detta påverkar utnyttjandet av driftsfonder för detta ändamål. I förenklingssyfte får det anses

berättigat att fastställa en enhetlig och linjär gemenskapsersättning för varje produkt. För att få till stånd en nedsättning som i omfattning är jämförbar för alla produkter får vissa differentieringar anses nödvändiga.”

8 Artikel 11.1 i denna förordning har följande lydelse:

”I denna förordning avses med producentorganisation varje juridisk person

a) som har bildats på eget initiativ av producenter av följande kategorier av de produkter som anges i artikel 1.2:

...
iii) Grönsaker.

...

b) särskilt i syfte att

- 1) säkerställa produktionsplaneringen och anpassa denna till efterfrågan, särskilt vad gäller kvantitet och kvalitet,
- 2) främja koncentrationen av utbudet och avyttring av medlemmarnas produktion,
- 3) minska produktionskostnaderna och stabilisera produktionspriserna,
- 4) främja odlings- och produktionsmetoder och en avfallshantering som är miljövänlig, särskilt för att skydda kvaliteten på vatten, mark och landskap, samt för att bevara och/eller främja den biologiska mångfalden.

...”

9 Under rubriken ”Om ordningen för intervention” föreskrivs det i artikel 23.1 i förordning nr 2200/96 att ”[p]roducentorganisationerna eller sammanslutningar av dessa ..., i fråga om de produkter enligt artikel 1.2 som de fastställer, [får] besluta att inte saluföra dessa produkter från de medlemmarna i de kvantiteter och under de perioder som de själva bestämmer.”

Förordning nr 1184/2006

10 Artikel 1a i förordning nr 1184/2006 har följande lydelse:

”Om inte annat följer av artikel 2 i denna förordning, ska artiklarna [101–106 FEUF] och tillämpningsbestämmelserna för dessa tillämpas på alla avtal, beslut och förfaranden som avses i [artiklarna 101.1 och 102 FEUF] och som rör produktion av eller handel med de produkter som är upptagna i artikel 1.”

11 Artikel 2.1 i denna förordning har följande lydelse:

”Artikel [101.1 FEUF] ska inte tillämpas på avtal och förfaranden som avses i artikel 1a i denna förordning och som ingår i en nationell organisation av marknaden eller som är nödvändiga för att nå de mål som fastställs i artikel [39 FEUF].

...”

Förordning nr 1182/2007

12 I artikel 3.1 i förordning nr 1182/2007 föreskrivs följande:

”I denna förordning avses med en producentorganisation en juridisk person eller klart definierad del av en juridisk person som uppfyller följande villkor:

- a) Den ska ha bildats på initiativ av jordbrukare enligt artikel 2 a i förordning (EG) nr 1782/2003 som odlar en eller flera av de produkter som förtecknas i artikel 1.2 i förordning (EG) nr 2200/96 och/eller sådana produkter som endast är avsedda för bearbetning.
- b) Den ska syfta till användning av miljövänliga odlings-, produktions- och avfallshanteringsmetoder, särskilt för att skydda kvaliteten på vatten, mark och landskap, samt bevara och främja den biologiska mångfalden.
- c) Den ska ha minst ett av följande syften:
  - i) Säkerställa att produktionen är planerad och anpassad till efterfrågan, särskilt när det gäller kvalitet och kvantitet.
  - ii) Att främja koncentrationen av utbudet och avyttringen av medlemmarnas produktion.
  - iii) Att minska produktionskostnaderna och stabilisera produktionspriserna.
- d) Det ska i dess stadgar föreskrivas om de särskilda krav som fastställs i punkt 2.
- e) Den har erkänts av den berörda medlemsstaten i enlighet med artikel 4.”

Förordning nr 1234/2007

13 I artikel 103c.1 i förordning nr 1234/2007 föreskrivs att verksamhetsprogrammen inom sektorn för frukt och grönsaker ska ha minst två av de syften som avses i artikel 122 första stycket c i förordningen eller av de syften som anges i artikel 103c, bland annat krisförebyggande och krishantering.

14 I artikel 103c.2 a anges att krisförebyggandet och krishanteringen ska gå ut på att undvika samt hantera kriser på frukt- och grönsaksmarknaderna och ska i samband därmed omfatta, bland annat, återtag från marknaden.

15 I artikel 122 första stycket i förordning nr 1234/2007 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska erkänna producentorganisationer som

a) är sammansatta av producenter inom någon av följande sektorer:

...

iii) sektorn för frukt och grönsaker, när det gäller jordbrukare som odlar en eller flera produkter inom den sektorn och/eller sådana produkter som endast är avsedda för bearbetning,

...

b) har bildats på initiativ av producenterna själva,

- c) eftersträvar ett särskilt syfte som särskilt kan eller, när det gäller sektorn för frukt och grönsaker, ska omfatta ett eller flera av följande mål:
  - i) Att säkerställa att produktionen är planerad och anpassad till efterfrågan, särskilt när det gäller kvalitet och kvantitet.
  - ii) Att främja koncentrationen av utbudet och avyttringen av medlemmarnas produktion.
  - iii) Att optimera produktionskostnaderna och stabilisera produktionspriserna.”

16 I artikel 123.1 och 123.3 i denna förordning föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska erkänna branschorganisationer som

- a) är sammansatta av företrädare för ekonomisk verksamhet knuten till produktionen av, handeln med och/eller bearbetningen av produkter inom följande sektorer:
  - i) sektorn för olivolja och bordsoliver,
  - ii) tobakssektorn,
- b) har bildats på initiativ av samtliga eller några av de organisationer eller sammanslutningar som de består av,
- c) arbetar för ett särskilt mål, som särskilt kan omfatta att
  - i) koncentrera och samordna utbudet och saluföringen av medlemmarnas produktion,
  - ii) gemensamt anpassa produktion och bearbetning till marknadens krav och förbättra produkten,
  - iii) främja rationalisering och mekanisering inom produktion och bearbetning,
  - iv) bedriva forskning om hållbara produktionsmetoder och marknadsutvecklingen.

...

3. Utöver vad som sägs i punkt 1 ska medlemsstaterna när det gäller frukt och grönsaker, och de får när det gäller vin, dessutom erkänna branschorganisationer som

...

- c) i en eller flera regioner inom gemenskapen med beaktande av konsumenternas intressen, och inom vinsektorn med beaktande av folkhälsan och konsumenternas intressen, och utan att det påverkar andra sektorer, genomför minst en, eller när det gäller frukt och grönsaker två, av nedanstående aktiviteter, dvs. att
  - i) förbättra kunskapen om och insynen i produktionen och marknaden,
  - ii) hjälpa till med att bättre samordna utsläppandet på marknaden av frukt- och grönsaksprodukter och vinprodukter, särskilt genom forskning och marknadsundersökningar,
  - iii) utarbeta standardavtal som är förenliga med gemenskapens regler,
  - iv) mer fullständigt dra nytta av frukt- och grönsaksprodukternas och vinprodukternas potential, och produktionspotentialen i vinsektorn,
  - v) tillhandahålla upplysningar och genomföra forskning som behövs för att inrikta produktionen på produkter som är bättre anpassade till marknadens krav och konsumenternas smak och förväntningar, särskilt i fråga om produkternas kvalitet och miljöskydd,
  - vi) undersöka på vilket sätt det går att begränsa användningen av växtskyddsmedel och andra produktionselement, och säkerställa produkternas kvalitet och skyddet av mark och vatten,
  - vii) utveckla metoder och medel för förbättring av produkternas kvalitet i alla produktions- och handelsled och, när det gäller vinsektorn vinframställningsled,
  - viii) tillvarata potentialen hos organiskt jordbruk och skydda och främja sådant jordbruk samt ursprungsbeteckningar, kvalitetsmärkningar och geografiska beteckningar,
  - ix) främja en integrerad produktion eller andra miljövänliga produktionsmetoder,

- x) när det gäller frukt och grönsaker fastställa strängare regler än gemenskapsföreskrifterna eller de nationella föreskrifterna när det gäller de regler för produktion och saluföring som anges i punkterna 2 och 3 i bilaga XVIa,

...”

17 I artikel 125a.1 och 125a.2 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Stadgarna för en producentorganisation inom sektorn för frukt och grönsaker ska ålägga organisationens producentmedlemmar att framför allt

...

- c) saluföra hela den berörda produktionen via producentorganisationen,

...

2. Trots punkt 1 c får medlemsproducenterna om producentorganisationen ger sitt tillstånd och i enlighet med de villkor producentorganisationen har fastställt

- a) sälja upp till en fastställd procentandel av sin produktion och/eller sina produkter direkt på sina jordbruksföretag och/eller utanför sina jordbruksföretag till konsumenter för personligt bruk; denna procentandel ska fastställas av medlemsstaten och uppgå till minst 10 %,
- b) själva eller genom förmedling av en annan producentorganisation som utsetts av deras egen organisation, saluföra produkter som utgör en marginell kvantitet i förhållande till den produktionsvolym som den egna organisationen kan saluföra,
- c) själva eller via en annan producentorganisation som utsetts av deras egen organisation, saluföra produkter vars egenskaper är sådana att den egna organisationen normalt inte handlar med dem.”

18 Av artikel 125b.1 c och g i förordning nr 1234/2007 följer att medlemsstaterna som producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönsaker ska erkänna alla juridiska personer eller klart definierade delar av juridiska personer om de ansökt om sådant erkännande och det, bland annat, i tillräcklig grad styrks att de kan genomföra sin verksamhet korrekt när det gäller varaktighet, effektivitet och koncentration av efterfrågan och de inte har en dominerande ställning på en viss marknad annat än om detta är nödvändigt för att uppnå de mål som är fastställda i artikel 39 FEUF.

19 I artikel 125c i förordningen stadgas följande:

”En sammanslutning av producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönsaker ska bildas på initiativ av erkända producentorganisationer och får bedriva varje form av producentorganisationsverksamhet enligt denna förordning. Medlemsstaterna får i detta syfte efter framställan erkänna en sammanslutning av producentorganisationer om

- a) medlemsstaten anser att sammanslutningen faktiskt kan genomföra denna verksamhet, och
- b) sammanslutningen inte intar en dominerande ställning på en viss marknad annat än om detta är nödvändigt för att uppnå de mål som fastställs i artikel [39 FEUF].

...”

20 Artikel 175 i förordning nr 1234/2007 har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning ska artiklarna [101–106 FEUF] samt tillämpningsföreskrifter för dessa, om inte annat följer av artiklarna 176–177 i denna förordning, tillämpas på alla sådana avtal, beslut och förfaranden som avses i artiklarna [101.1 och 102 FEUF] och som rör produktion av eller handel med de produkter som omfattas av denna förordning.”

21 I artikel 176.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Artikel [101.1 FEUF] ska inte tillämpas på avtal, beslut och förfaranden som avses i artikel 175 i denna förordning och som ingår i en nationell organisation av marknaden eller som är nödvändiga för att de mål som fastställs i artikel [39 FEUF] ska kunna uppnås.

I synnerhet ska artikel [101.1 FEUF] inte tillämpas på sådana avtal, beslut och förfaranden mellan jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare eller sammanslutningar av sådana sammanslutningar tillhörande en enda medlemsstat vilka, utan att medföra någon skyldighet att hålla samma priser, avser produktion eller försäljning av jordbruksprodukter eller utnyttjande av gemensamma anläggningar för lagring, behandling eller bearbetning av jordbruksprodukter, såvida inte kommissionen finner att konkurrensen sätts ur spel eller att förverkligandet av de mål som anges i ... artikel [39 FEUF] äventyras därigenom.”

22 I artikel 176a.1 och 176a.4 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Artikel [101.1 FEUF] ska inte tillämpas på erkända branschorganisationers avtal, beslut och samordnade förfaranden vars syfte är att genomföra sådan verksamhet som anges i artikel [123.3 c] i denna förordning.

...

4. Följande avtal, beslut och samordnade förfaranden ska alltid anses vara oförenliga med gemenskapsbestämmelserna:

- a) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan leda till någon form av uppdelning av marknaderna inom gemenskapen.
- b) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan hindra organisationen av marknaden att fungera tillfredsställande.
- c) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan medföra en snedvridning av konkurrensen som inte är nödvändig för att uppnå målen för den gemensamma jordbrukspolitik som branschorganisationens verksamhet syftar till.
- d) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som innebär ett fastställande av priser, utan att detta påverkar verksamhet som bedrivs av branschorganisationer med tillämpning av särskilda gemenskapsregler.
- e) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan leda till diskriminering eller till att konkurrensen åsidosätts för en betydande andel av de berörda produkterna.”

Fransk rätt

23 I artikel L. 420–1 i code de commerce (handelslagen) föreskrivs följande:

”Samordnade förfaranden, överenskommelser, uttrycklig eller underförstådd konkurrensbegränsande samverkan och sammanslutningar – även direkt eller indirekt genom ett bolag inom koncernen etablerat utanför Frankrike – är förbjudna om dessa har till syfte eller kan ha till resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på en marknad och innebär att

1. andra företag hindras från att komma in på marknaden eller att konkurrera fritt,
2. fri marknadsprissättning hindras genom att prisernas upp- eller nedgång främjas på konstlad väg,
3. produktion, marknader, investeringar eller teknisk utveckling begränsas eller kontrolleras, eller
4. marknader eller inköpskällor delas upp.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

24 Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (generaldirektoratet för konkurrens, konsumtion och bedrägeribekämpning, DGCCRF, Frankrike) utförde den 12 april 2007 husrannsakan och beslagtog bevismaterial. Till följd av detta anmälde ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique (ministern för ekonomi, industri och den digitala sektorn) till Conseil de la concurrence (konkurrensrådet, Frankrike), nu Autorité de la concurrence (konkurrensmyndigheten), vissa förfaranden som förekom inom sektorn för produktion av och handel med endiver.

25 Genom det omtvistade beslutet av den 6 mars 2012 fastställde konkurrensmyndigheten att APVE, Cerafel, FNPE, Celfnord, APEF, SNE, FCE och Groupe Perle du Nord samt producentorganisationerna Fraileg, Prim'Santerre, Soleil du Nord, France endives, CAP'Endives, Marché de Phalempin, Primacoop, Sipema och Valois-Fruits hade åsidosatt artikel L. 420–1 i handelslagen och artikel 101.1 FEUF genom att genomföra en komplex och fortgående konkurrensbegränsande samverkan på marknaden för endiver. Denna samverkan bestod i en samordning avseende priset på endiver, genom olika åtgärder, såsom att varje vecka sprida ett minimipris, att fastställa en centralkurs, att inrätta ett utbytessystem, att fastställa ett lägsta pris och en snedvriden användning av mekanismen för återtagnspriser, i en samordning avseende den kvantitet endiver som släpps ut på marknaden samt i ett system för utbyte av strategiska upplysningar i syfte att införa en prispolitik. Dessa förfaranden hade till syfte att gemensamt fastställa ett lägsta försäljningspris för endivproduktionen och tillät producenterna och flera av deras yrkesorganisationer att bibehålla lägsta försäljningspriser, under en period som inleddes i januari 1998 och fortfarande pågick vid tidpunkten för det omtvistade beslutet. Konkurrensmyndigheten ålade dem därför böter till ett belopp på sammanlagt 3 970 590 euro.

26 I det omtvistade beslutet avfärdade konkurrensmyndigheten producenternas argument att avtalen i fråga borde betraktas som nödvändiga för att förverkliga den gemensamma jordbrukspolitikens mål, med motiveringen att de undantag som föreskrivs i artikel 2.1 i förordning nr 1184/2006 och artikel 176 i förordning nr 1234/2007 inte var tillämpliga i det aktuella fallet.

27 Flera av de bötfällda företagen och organisationerna överklagade till Cour d'appel de Paris (Appellationsdomstolen i Paris, Frankrike) och yrkade att det omtvistade beslutet skulle upphävas eller, i andra hand, ändras.

- 28 Genom dom av den 15 maj 2014 ändrade denna domstol det omtvistade beslutet i dess helhet och fastställde att det inte hade styrkts att artikel L. 420–1 i handelslagen och artikel 101.1 FEUF hade åsidosatts. Denna domstol fann i detta hänseende att det – mot bakgrund av svårigheterna att tolka den reglering som avser en gemensam organisation av marknaden när det gäller den exakta omfattningen av och gränserna för det uppdrag att stabilisera priserna som anförtrotts de organisationer som ställts till svars i samband med de undantag från konkurrensrätten som gäller vid tillämpningen av bestämmelserna i den gemensamma jordbrukspolitikerna – inte var styrkt att spridningen av instruktionerna om lägsta priser under alla förhållanden, med nödvändighet och slutgiltigt var förbjuden och att det därför inte var obestridligen fastställt att organisationerna i fråga hade överskridit gränserna för de uppdrag på området för stabilisering av priser som de lagenligt hade anförtrotts.
- 29 Generaldirektören för konkurrensmyndigheten överklagade denna dom. Till stöd för sitt överklagande gjorde generaldirektören bland annat gällande att de uppdrag som anförtrotts producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer, utöver tillämpningen av de uttryckliga undantagen från tillämpningen av artikel 101.1 FEUF som införts genom förordningarna om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror, endast kunde utövas med iakttagande av konkurrensreglerna.
- 30 I samband med detta förfarande inkom kommissionen, med stöd av artikel 15.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 och 102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1), med ett yttrande till Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike). Kommissionen gjorde i yttrandet gällande att det inte endast finns allmänna undantag från de unionsrättsliga konkurrensreglernas tillämplighet inom jordbrukssektorn, vilka antagits med stöd av artikel 2 i förordningarna nr 26 och nr 1184/2006 samt artikel 176 i förordning nr 1234/2007, utan även specifika undantag enligt artikel 175 i samma förordning, vilka ingår i de olika förordningar som avser en gemensam organisation av marknaderna, och ger dessa organisationer, som är verksamma inom området produktion av och handel med frukt och grönsaker, vissa särskilda uppgifter som normalt sett skulle omfattas av konkurrensreglernas förbud. Det rör sig, i förevarande fall, om förordning nr 2200/96, när det gäller perioden fram till slutet av år 2007, och om förordning nr 1182/2007, som inarbetats i förordning nr 1234/2007, när det gäller perioden från och med den 1 januari 2008. Kommissionen anser emellertid att de beteenden som huvudsakligen har ifrågasatts i det nationella målet, det vill säga de mekanismer för lägsta priser som överenskommits inom de främsta sammanslutningarna av producentorganisationer, inte ingår i de specifika uppgifter som föreskrivs inom den berörda gemensamma organisationen av marknaden och inte kan anses tillhöra dessa specifika undantag.
- 31 Cour de cassation (Högsta domstolen) har påpekat att EU-domstolen, i sin dom av den 9 september 2003, *Milk Marque och National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429)*, och i sin dom av den 19 september 2013, *Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567)*, fann att principen om att unionens konkurrensregler är tillämpliga inom jordbrukssektorn fastställs i artikel 42 FEUF och att upprätthållandet av en effektiv konkurrens på marknaden för jordbruksprodukter utgör en av målsättningarna för den gemensamma jordbrukspolitikerna. Samtidigt ansåg EU-domstolen att målen för den gemensamma jordbrukspolitikerna enligt artikel 42 FEUF har företräde framför målen för konkurrenspolitikerna, även när det rör sig om bestämmelser i EUF-fördraget på konkurrensområdet.
- 32 Emellertid menar Cour de cassation (Högsta domstolen) att EU-domstolen ännu inte har meddelat något avgörande angående förekomsten av de ”specifika undantag” som kommissionen åsyftat och inte heller, i förekommande fall, preciserat sambandet mellan dessa och de ”allmänna undantag” som föreskrivs i förordningarna om tillämpning av konkurrensreglerna inom jordbrukssektorn.

33 Cour de cassation (Högsta domstolen) beslutade därför att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Kan avtal, beslut och förfaranden som tillämpas av producentorganisationer, sammanslutningar av producentorganisationer och yrkesorganisationer och som enligt artikel 101 FEUF kan betraktas som konkurrensbegränsande, undgå att omfattas av det förbud som föreskrivs i denna artikel enbart på den grunden att de kan ingå i dessa organisationers uppdrag inom ramen för den [berörda] gemensamma organisationen av marknaden och detta även om de inte omfattas av något av de allmänna undantag som föreskrivs i artikel 2 i förordning ... nr 26 ... och förordning ... nr 1184/2006 ... samt i artikel 176 i förordning ... nr 1234/2007 ...?
- 2) Om fråga 1 besvaras jakande, ska artikel 11.1 i förordning nr 2200/96, artikel 3.1 i förordning nr 1182/2007 och artikel 122 [första stycket] i förordning nr 1234/2007, enligt vilka målen för producentorganisationerna och deras sammanslutningar bland annat är att stabilisera produktionspriserna och att anpassa produktionen till efterfrågan, särskilt beträffande kvantitet, tolkas så att förfaranden som består i att dessa organisationer eller deras sammanslutningar kollektivt fastställer ett lägsta pris, samverkar avseende den kvantitet varor som släpps ut på marknaden eller utväxlar strategiska upplysningar inte omfattas av förbudet mot konkurrensbegränsande samverkan, i den mån de har till syfte att förverkliga dessa mål?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 34 Den hänskjutande domstolen har ställt frågorna, som bör behandlas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 101 FEUF, jämförd med artikel 2 i förordning nr 26, artikel 11.1 i förordning nr 2200/96, artikel 2 i förordning nr 1184/2006, artikel 3.1 i förordning nr 1182/2007 samt artiklarna 122 första stycket, 175 och 176 i förordning nr 1234/2007, ska tolkas så att sådana förfaranden som de i det nationella målet, genom vilka producentorganisationer, sammanslutningar av producentorganisationer och yrkesorganisationer som är verksamma på marknaden för endiver gemensamt fastställer lägsta försäljningspriser, kommer överens om vilka kvantiteter som ska släppas ut på marknaden och utbyter strategiska upplysningar, inte omfattas av tillämpningsområdet för förbudet mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF.
- 35 Inledningsvis ska det påpekas att endiver ingår i kategorin ”Köksväxter m.m.” i bilaga I till EUF-fördraget och omfattas därför, enligt artikel 38 FEUF, av bestämmelserna i artiklarna 39–44 FEUF om den gemensamma jordbrukspolitiken.
- 36 I artikel 42 FEUF anges att bestämmelserna i kapitlet om konkurrensregler ska tillämpas på produktion av och handel med jordbruksprodukter endast i den mån Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, med hänsyn till målsättningen i artikel 39, beslutar detta inom ramen för bestämmelserna i artikel 43.2 FEUF och enligt det förfarande som anges där. I artikel 43.2 FEUF föreskrivs att parlamentet och rådet ska anta bland annat de bestämmelser som behövs för att uppnå målen för den gemensamma jordbrukspolitiken.
- 37 I strävan att uppnå de mål som följer med inrättandet av en gemensam jordbrukspolitik och ett system utan snedvridning av konkurrensen ger artikel 42 FEUF således företräde åt den gemensamma jordbrukspolitiken i förhållande till fördragets målsättningar på konkurrensområdet och den ger unionslagstiftaren befogenhet att bestämma i vilken utsträckning konkurrensreglerna ska tillämpas inom jordbrukssektorn (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 oktober 1994, Tyskland/rådet, C-280/93, EU:C:1994:367, punkt 61, och dom av den 12 december 2002, Frankrike/kommissionen, C-456/00, EU:C:2002:753, punkt 33).

- 38 Av detta följer, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 51 och 56 i förslaget till avgörande, att unionslagstiftarens åtgärder i detta hänseende inte syftar till att införa undantag eller befrielser från det förbud mot förfaranden som avses i artiklarna 101.1 och 102 FEUF, utan till att från dessa bestämmelser tillämpningsområde utesluta sådana förfaranden som skulle omfattas av dessa bestämmelser tillämpningsområde om de förekom inom en annan sektor än den gemensamma jordbrukspolitikerna.
- 39 Unionslagstiftaren har, när det gäller sektorn för frukt och grönsaker och de tidsperioder som är relevanta i det nationella målet, preciserat sambandet mellan den gemensamma jordbrukspolitikerna och konkurrensreglerna först i artikel 1 i förordning nr 26, sedan i artikel 1a i förordning nr 1184/2006 och därefter i artikel 175 i förordning nr 1234/2007.
- 40 I denna sistnämnda bestämmelse – i vilken det sätt som detta samband hade uttryckts på i förordningarna nr 26 och nr 1184/2006 i huvudsak återges – anges att, om inte annat föreskrivs i förordning nr 1234/2007, artiklarna 101–106 FEUF samt tillämpningsföreskrifter för dessa, om inte annat följer av artiklarna 176–177 i denna förordning, ska tillämpas på alla sådana avtal, beslut och förfaranden som avses i artiklarna 101.1 och 102 FEUF och som rör produktion av eller handel med de produkter som omfattas av denna förordning.
- 41 Såsom anges i artikel 175 i förordning nr 1234/2007 är artiklarna 101–106 FEUF, inom sektorn för frukt och grönsaker, tillämpliga på förfaranden som avses i dessa artiklar dels med uteslutande av de förfaranden som avses i artiklarna 176 och 176a i förordningen, dels om inte annat föreskrivs i denna förordning.
- 42 EU-domstolen påpekar att en producentorganisation eller en sammanslutning av producentorganisationer som verkar inom sektorn för frukt och grönsaker, enligt artikel 122 första stycket i förordning nr 1234/2007, som ersatte artikel 11.1 i förordning nr 2200/96, och artikel 125c i förordning nr 1234/2007, ska säkerställa att produktionen är planerad och anpassad till efterfrågan, särskilt när det gäller kvalitet och kvantitet, främja koncentrationen av utbudet och avyttringen av medlemmarnas produktion samt optimera produktionskostnaderna och stabilisera produktionspriserna.
- 43 En producentorganisation eller en sammanslutning av producentorganisationer kan, för att uppnå de mål som anges i dessa bestämmelser, vara tvungen att använda sig av andra metoder än de som reglerar den normala funktionen av marknaden och, särskilt, vissa former för samordning och samråd mellan jordbrukare.
- 44 För att inte frånta producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer de medel de har för att uppnå de mål de anförtrotts inom ramen för den gemensamma organisationen av den marknad de verkar på – och som de, såsom det erinras om i skäl 7 i förordning nr 2200/96, utgör grundvalen för – och därmed äventyra den ändamålsenliga verkan av de förordningar som innebär en gemensam organisation av marknaden för frukt och grönsaker, ska de förfaranden som tillämpas av dessa organ och som är nödvändiga för att uppnå ett eller flera av dessa mål följaktligen inte omfattas av bland annat det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF.
- 45 Av detta följer att de fall då artikel 101.1 FEUF inte är tillämplig inom denna sektor inte begränsar sig till de förfaranden som avses i artiklarna 176 och 176a i förordning nr 1234/2007, utan även omfattar de förfaranden som anges i föregående punkt.
- 46 Tillämpningsområdet för dessa fall som utesluts från tillämpningsområdet ska tolkas restriktivt.
- 47 Såsom EU-domstolen redan har haft tillfälle att precisera utesluter de gemensamma organisationerna av marknaderna för jordbruksprodukter inte konkurrens (dom av den 9 september 2003, Milk Marque och National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, punkt 61).

- 48 Tvärtom utgör upprätthållandet av en effektiv konkurrens på marknaden för jordbruksprodukter en av målsättningarna för den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma organisationen av marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 september 2003, Milk Marque och National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, punkterna 57 och 58).
- 49 Det ska vidare påpekas att de berörda förfarandena, i enlighet med proportionalitetsprincipen, inte får gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att uppnå det eller de mål som den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer anförtrotts i enlighet med det regelverk som gäller för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden.
- 50 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det ska bedömas huruvida sådana förfaranden som de i det nationella målet, genom vilka producentorganisationer, sammanslutningar av producentorganisationer och yrkesorganisationer som verkar på marknaden för enderivt gemensamt fastställer lägsta försäljningspris, kommer överens om vilka kvantiteter som ska släppas ut på marknaden och utbyter strategiska upplysningar, inte omfattas av tillämpningsområdet för det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF.
- 51 I detta hänseende har det i punkt 44 i denna dom erinrats om att producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer utgör den grundval som, på deras nivå, säkerställer den decentraliserade funktionen av den gemensamma organisationen av marknaden.
- 52 Således föreskrivs det i artikel 122 första stycket c och i artikel 125c i förordning nr 1234/2007 att medlemsstaterna, inom sektorn för frukt och grönsaker, ska erkänna producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer som, bland annat, just har ansvar för att uppnå ett av de mål som fastställts av unionslagstiftaren och som anges i punkterna i–iii i denna förstnämnda bestämmelse.
- 53 Av detta följer att det för att de unionsrättsliga konkurrensreglerna inte ska vara tillämpliga, på grund av att det berörda förfarandet är nödvändigt för att uppnå ett eller flera av de mål som gäller för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden, förutsätts att detta förfarande genomförs av en enhet som är behörig att göra detta, i enlighet med det regelverk som gäller för den gemensamma organisationen av denna marknad, och som således erkänts av en medlemsstat.
- 54 Ett förfarande som tillämpas inom en enhet som inte av en medlemsstat erkänts som behörig att uppnå ett av dessa mål kan inte undgå att omfattas av förbudet mot de förfaranden som avses i artikel 101.1 FEUF.
- 55 Detta gäller bland annat de förfaranden som tillämpas av sådana yrkesorganisationer, såsom APVE, SNE och FCE i det nationella målet, som inte enligt vad som framkommit av handlingarna i målet eller av svaren på de frågor som ställts av EU-domstolen blivit erkända av de franska myndigheterna i egenskap av producentorganisation, sammanslutning av producentorganisationer eller branschorganisation i den mening som avses i artikel 123.1 i förordning nr 1234/2007, vilket det ankommer på den nationella domstolen att kontrollera.
- 56 Sådana förfaranden som genomförs av en producentorganisation eller en sammanslutning av producentorganisationer ska avse endast en producentorganisation eller endast en sammanslutning av producentorganisationer.
- 57 I enlighet med bland annat artikel 122 första stycket c och artikel 125b.1 c i förordning nr 1234/2007 får uppdragen att planera produktionen, att koncentrera utbudet och avyttringen, att optimera produktionskostnaderna och att stabilisera produktionspriserna, vilka kan anförtros en producentorganisation eller en sammanslutning av producentorganisationer med stöd av det regelverk som är tillämpligt för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden, endast avse produktionen av och handeln med de produkter som medlemmarna i producentorganisationen eller

sammanslutningen av producentorganisationer själva producerar och saluför. De kan därmed endast utgöra stöd för vissa former för samverkan eller samordning mellan producenter som är medlemmar i samma producentorganisation eller i samma sammanslutning av producentorganisationer, vilken är erkänd av en medlemsstat.

- 58 Detta medför att avtal eller samordnade förfaranden som inte överenskommit inom en producentorganisation eller en sammanslutning av producentorganisationer, utan mellan producentorganisationer eller mellan sammanslutningar av producentorganisationer går utöver vad som är nödvändigt för att fullgöra dessa uppdrag.
- 59 Det följer av de överväganden som det redogjorts för i punkterna 51–58 i denna dom att förfaranden som genomförs mellan sådana producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer och, i än högre grad, förfaranden som utöver sådana producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer även inbegriper enheter som inte erkänts av en medlemsstat inom ramen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom den berörda sektorn inte kan undgå att omfattas av förbudet mot de förfaranden som avses i artikel 101.1 FEUF.
- 60 Eftersom förfarandena i det nationella målet inte vidtagits inom en och samma producentorganisation eller inom en och samma sammanslutning av producentorganisationer utan mellan flera producentorganisationer, flera sammanslutningar av producentorganisationer och flera enheter som inte erkänts inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden för endiver, kan de inte undgå att omfattas av tillämpningsområdet för förbudet mot konkurrensbegränsande samverkan i artikel 101.1 FEUF.
- 61 När det sedan gäller förfaranden som överenskommit mellan producenter som är medlemmar i en och samma producentorganisation eller i en och samma sammanslutning av producentorganisationer, vilken är erkänd av en medlemsstat, erinrar EU-domstolen om att erkända producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer enligt den gemensamma jordbrukspolitiken inom sektorn för frukt och grönsaker ska ha anförtrotts just ett av de tre mål som anges i artikel 122 första stycket c i förordning nr 1234/2007 och som återgetts i punkt 42 i denna dom.
- 62 Av detta följer att det, för att unionens konkurrensregler inte ska vara tillämpliga inom sektorn för frukt och grönsaker på ett förfarande som inte avses i artiklarna 176 och 176a i förordning nr 1234/2007, förutsätts att det förfarande som överenskommit inom den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer faktiskt och strikt ingår i strävan efter att uppfylla ett eller flera av de mål organisationen eller sammanslutningen anförtrotts i enlighet med det regelverk som gäller för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden.
- 63 När det gäller de mål som avses i punkterna 42 och 61 i denna dom ska det påpekas att målen att säkerställa att produktionen är planerad och anpassad till efterfrågan, att främja koncentrationen av utbudet och avyttringen av medlemmarnas produktion samt att stabilisera produktionspriserna nödvändigtvis innefattar ett utbyte av strategiska upplysningar mellan de enskilda producenter som är medlemmar i den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer, för att dessa sistnämnda bland annat ska få kännedom om vad som kännetecknar dessa producenters produktion. Ett utbyte av strategiska upplysningar mellan producenterna inom en och samma producentorganisation eller inom en och samma sammanslutning av producentorganisationer kan således vara proportionerligt om det sker i syfte att uppnå det eller de mål som anförtrotts denna producentorganisation eller denna sammanslutning av producentorganisationer och om det är begränsat till de upplysningar som är absolut nödvändiga för att uppnå detta syfte.

- 64 Även målet att stabilisera produktionspriserna, i syfte att säkerställa jordbruksbefolkningen en skälig levnadsstandard, kan motivera att det sker en samordning mellan jordbrukare inom en och samma producentorganisation eller inom en och samma sammanslutning av producentorganisationer när det gäller den kvantitet jordbruksprodukter som släpps ut på marknaden. Detta framgår av skäl 16 i förordning nr 2200/96 och av det interventionssystem vars principiella funktion fastställts i artikel 23 i denna förordning och omarbetats i artikel 103c.2 a i förordning nr 1234/2007.
- 65 Dessutom kan målet att främja koncentrationen av utbudet, i syfte att stärka producenternas ställning inför en ständigt ökande koncentration av efterfrågan, även motivera att de enskilda jordbrukarna inom en producentorganisation eller inom en sammanslutning av producentorganisationer i viss mån samordnar sin prissättningspolitik. Detta gäller särskilt när den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer av sina medlemmar har anförtrots att saluföra hela deras produktion, vilket – förutom i särskilda fall – krävs enligt artikel 125a.1 c i förordning nr 1234/2007, jämförd med artikel 125c i samma förordning.
- 66 Däremot kan åtgärden att gemensamt fastställa lägsta försäljningspriser inom en producentorganisation eller inom en sammanslutning av producentorganisationer inte anses utgöra ett förfarande som är nödvändigt för att fullgöra de uppdrag de anförtrots inom ramen för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden som står i proportion till målen att stabilisera priserna eller att främja koncentrationen av utbudet, om den inte tillåter de producenter som själva säljer sin egen produktion i de fall som avses i artikel 125a.2 i förordning nr 1234/2007 att tillämpa ett pris som är lägre än det fastställda lägsta försäljningspriset. Genom en sådan åtgärd försvagas nämligen den konkurrens på jordbruksmarknaden som redan är begränsad beroende bland annat på den möjlighet som getts producenterna att gå samman i producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer i syfte att främja koncentrationen av deras utbud.
- 67 Mot denna bakgrund ska de frågor som ställts besvaras enligt följande. Artikel 101 FEUF, jämförd med artikel 2 i förordning nr 26, artikel 11.1 i förordning nr 2200/96, artikel 2 i förordning nr 1184/2006, artikel 3.1 i förordning nr 1182/2007 samt artiklarna 122 första stycket, 175 och 176 i förordning nr 1234/2007 ska tolkas på så sätt att
- förfaranden i form av att gemensamt fastställa lägsta försäljningspriser, att samordna vilka kvantiteter som ska släppas ut på marknaden eller att utbyta strategiska upplysningar, såsom de förfaranden som är aktuella i det nationella målet, inte kan undgå att omfattas av tillämpningsområdet för det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF, när de överenskommit mellan olika producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer samt med enheter som inte erkänts av en medlemsstat som behöriga att förverkliga ett mål som fastställts av unionslagstiftaren inom ramen för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden, såsom yrkesorganisationer som inte har ställning som en producentorganisation, en sammanslutning av producentorganisationer eller en branschorganisation i den mening som avses i unionslagstiftningen, och
  - förfaranden i form av att samordna priser eller de kvantiteter som ska släppas ut på marknaden eller att utbyta strategiska upplysningar, såsom de förfaranden som är aktuella i det nationella målet, kan undgå att omfattas av tillämpningsområdet för det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF, när de överenskommit mellan medlemmar inom en och samma producentorganisation eller inom en och samma sammanslutning av producentorganisationer, vilken erkänts av en medlemsstat, och är absolut nödvändiga för att uppnå ett eller flera av de mål som den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer anförtrots att uppnå i enlighet med unionslagstiftningen.

Rättegångskostnader

68 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 101 FEUF, jämförd med artikel 2 i rådets förordning nr 26 av den 4 april 1962 om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror, artikel 11.1 i rådets förordning (EG) nr 2200/96 av den 28 oktober 1996 om den gemensamma organisationen av marknaden för frukt och grönsaker, artikel 2 i rådets förordning (EG) nr 1184/2006 av den 24 juli 2006 om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med vissa jordbruksvaror, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007, artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1182/2007 av den 26 september 2007 om särskilda bestämmelser för sektorn för frukt och grönsaker, om ändring av direktiven 2001/112/EG och 2001/113/EG och förordningarna (EEG) nr 827/68, (EG) nr 2200/96, (EG) nr 2201/96, (EG) nr 2826/2000, (EG) nr 1782/2003 och (EG) nr 318/2006 och om upphävande av förordning (EG) nr 2202/96, samt artiklarna 122 första stycket, 175 och 176 i förordning nr 1234/2007, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 491/2009 av den 25 maj 2009, ska tolkas på så sätt att

- förfaranden i form av att gemensamt fastställa lägsta försäljningspriser, att samordna vilka kvantiteter som ska släppas ut på marknaden eller att utbyta strategiska upplysningar, såsom de förfaranden som är aktuella i det nationella målet, inte kan undgå att omfattas av tillämpningsområdet för det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF, när de överenskommits mellan olika producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer samt med enheter som inte erkänts av en medlemsstat som behöriga att förverkliga ett mål som fastställts av Europeiska unionens lagstiftare inom ramen för den gemensamma organisationen av den berörda marknaden, såsom yrkesorganisationer som inte har ställning som en producentorganisation, en sammanslutning av producentorganisationer eller en branschorganisation i den mening som avses i Europeiska unionens lagstiftning, och
- förfaranden i form av att samordna priser eller de kvantiteter som ska släppas ut på marknaden eller att utbyta strategiska upplysningar, såsom de förfaranden som är aktuella i det nationella målet, kan undgå att omfattas av tillämpningsområdet för det förbud mot konkurrensbegränsande samverkan som föreskrivs i artikel 101.1 FEUF, när de överenskommits mellan medlemmar inom en och samma producentorganisation eller inom en och samma sammanslutning av producentorganisationer, vilken erkänts av en medlemsstat, och är absolut nödvändiga för att uppnå ett eller flera av de mål som den berörda producentorganisationen eller sammanslutningen av producentorganisationer anförtrotts att uppnå i enlighet med Europeiska unionens lagstiftning.

Underskrifter